

EVANS, Ruth i HOLT, Louise (eds.) (2014)
Diverse spaces of childhood and youth: gender and other socio-cultural differences
 Oxon: Routledge, 208 p.
 ISBN 978-0-415-83437-7

El llibre *Diverse spaces of childhood and youth: gender and other socio-cultural differences* constitueix una nova i valuosa aportació a la ja extensa literatura sobre geographies de la infància i la joventut, que ha viscut un fort auge en els últims temps. Aporta opinions i alimenta el debat sobre com el gènere i altres diferències socioculturals s'entrecruen en la diversitat dels espais de la infància i la joventut.

Ha estat editat per dues investigadores referents en aquest camp, la Dra. Ruth Evans, del Departament de Geografia i Ciències Ambientals de la Universitat de Reading, i la Dra. Louise Holt, del Departament de Geografia de la Universitat de Loughborough, ambdues pioneres en els estudis de les geographies de la infància i membres del Geographies of Children, Youth and Families Research Group de la Royal Geographical Society/ Institute of British Geographers.

Les autores i els autors dels articles tenen orígens geogràfics diferents i provenen de disciplines diverses i complementàries, a més a més de la geografia, com ara les ciències socials, l'educació, el dret, les ciències ambientals i l'arquitectura, fet que realça el lligam de les geographies de la infància amb altres aproximacions teòriques i polítiques crítiques.

El llibre és un compendi d'articles que ha estat publicat a inicis de 2014 com a resultat del Segon Congrés Internacional de Geographies de la Infància, la Joventut i les Famílies¹.

Aglutina en una sola obra una sèrie de treballs que mostren l'interès de la temàtica i reflecteixen el focus d'atenció de la conferència en la diversitat. En els diferents capítols s'exploren les vides i pràctiques quotidianes d'infants i joves de diversos contextos geogràfics, majoritàriament en l'entorn urbà de països desenvolupats, i s'examina la influència d'aspectes diferencials com ara el gènere, l'edat, l'ètnia i la migració en la configuració de les seves identitats.

El volum s'estructura en catorze capítols en format d'article, cadascun dels quals incorpora una bibliografia específica i completa. Abans d'encetar el volum, s'inclou un índex dels capítols i també informació per tal de citar-los. Al final, s'incorpora un índex d'autors i els conceptes principals dels textos.

Els principals eixos temàtics són: la diversitat (sigui per raó de gènere o condicions culturals, socials i/o econòmiques), la construcció de les identitats (en què l'amistat i les xarxes socials tenen un paper rellevant), les pràctiques quotidianes, les conductes espacials i la mobilitat, els diferents accessos als espais i als serveis i la interseccionalitat de l'edat, el gènere i altres diferències socioculturals.

Els articles de Blazek, de Ní Laore i de Wells aborden la importància del lloc i el gènere per modular i teixir les relacions socials i d'amistat i ho estudien respectivament en diferents contextos: en

1. El Segon Congrés Internacional de Geographies de la Infància, la Joventut i les Famílies va tenir lloc a la Universitat Autònoma de Barcelona entre el 16 i el 18 de juliol de 2009, amb el tema «Diverse childhoods in international contexts: gender and other social and cultural differences». Per donar difusió a les comunicacions presentades en aquest congrés, el número 1 del volum 57 de la revista DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA es va dedicar a les geographies de la infància, la joventut i les famílies, i els articles que conformen el llibre ressenyat van ser prèviament publicats entre l'agost i el novembre de 2011 a la revista *Children's Geographies* en un número doble especial (3 i 4 del volum 9).

preadolescents d'un barri urbà de Bratislava (Eslovàquia); en les experiències dels infants i joves fills de famílies emigrants irlandeses que han retornat a Irlanda; i en els joves refugiats i els que cerquen asil a Londres sense les seves famílies.

La configuració de la identitat, les dinàmiques d'inclusió i exclusió i els processos migratoris són tractats en el context irlandès i londinenc citats anteriorment, i també en el context del nord d'Anglaterra, per Mas Giralt, que explora com els joves descendents de llatinoamericans negocien la igualtat i la pertinença en un context d'invisibilitat sociocultural a causa de la baixa presència al territori d'aquest col·lectiu.

La mobilitat dels infants s'aborda des de diferents aproximacions. Kullman i Palludan fan una aportació molt interessant en analitzar les temporalitats múltiples i diverses de les pràctiques quotidianes dels infants a través d'experimentar amb l'anàlisi del ritme. Estudien l'aprenentatge, per part dels infants, de les rutines quotidianes i les repeticions acompanyats dels pares i mares, les qualitats polirítmiques dels trajectes cap a l'escola, i els xocs rítmics dels cossos mòbils dels infants amb el seu entorn. Foy-Phillips i Lloyd-Evans exploren la configuració de les mobilitats i les pràctiques de criança a l'idil·li rural anglès tot utilitzant el concepte d'hibridesa per examinar i entendre les relacions entre la gent, la natura i el món material. I Porter *et al.* examinen les implicacions de la manca d'un transport econòmic, regular i fiable per a la comunitat jove rural a Ghana. Especialment exploren els lligams existents entre una mobilitat restringida, l'accés a l'educació i els mitjans de subsistència, els quals repercuteixen més negativament sobre les nenes.

L'ús de l'espai públic per part dels infants, les activitats a l'aire lliure i les percepcions de risc són temes tractats en diferents articles. Especialment en el de Tezel, el qual mostra que les condi-

cions que ofereix una comunitat tancada no fan decreïxer l'ansietat dels pares per garantir la seguretat dels infants, sinó que aixequen dubtes sobre la capacitat de les comunitats tancades de proveir més seguretat i més independència en l'ús dels equipaments infantils. Parkes i Conolly també fan referència al tema del risc en examinar els discursos dels joves i dels professionals sobre la joventut i les seves xarxes socials dins un context urbà anglès amb alts nivells de delinqüència juvenil i d'exclusió social. Brown també explora els discursos del risc i reflexiona sobre la construcció de la categoria infància i la frontera legal entre infant i adult que marca els límits del tribunal de menors de Seattle.

La necessitat de prendre en consideració, d'una manera real i aplicada, la veu dels infants i joves en decisions que els afecten directament és subratllada especialment en un parell d'articles. Laughlin i Johnson destaquen que és important incorporar la perspectiva dels joves sobre els usos quotidians de l'espai públic en les pràctiques de planejament, de manera que pugui influir en uns espais públics comunitaris més cohesionats. Des d'un altre àmbit, l'article de Parnell i Patsarika analitza d'una manera crítica la participació del jovent en un programa que pretenia (re)construir totes les escoles de secundària públiques d'Anglaterra i Gal·les i que ambicionava tant una transformació física com una reforma educativa.

L'últim article, de Prats, Baylina i Ortiz, ens aporta una mirada crítica a l'estat de la qüestió de les geografies de la infància al sud d'Europa, exemplificat en quatre països: Grècia, Itàlia, Portugal i Espanya. Es constata que la situació és ben diferent de la d'Anglaterra o Amèrica, on les contribucions a la literatura de les geografies de la infància tenen una gran activitat i suport institucional, i es reclama més literatura sobre espais no tractats fins al moment en aquests quatre països.

Les geografies de la infància, impulsades des del món anglosaxó, han centrat tradicionalment els seus estudis en contextos anglòfons. Per això, en aquest volum, tot i que es reflecteix la diversitat dels espais de la infància i la joventut i s'incorporen experiències de països de parla no anglesa, com Eslovàquia, Finlàndia, Dinamarca i Turquia, hi manquen aportacions que incorporin coneixement de les experiències de la infància i la joventut en contextos geogràfics més diversos a escala global, on les condicions de vida dels infants i joves poden ser molt contrastades. En aquest sentit, l'article de Porter *et al.* és doblement interessant perquè aporta coneixements sobre el context geogràfic africà (Ghana) i se centra en l'àmbit rural, a diferència de la majoria, que ho fa en contextos urbans.

Els estudis sobre la infància i la joventut s'esforcen a donar veu als infants i als joves, tot i que en algun d'aquests articles s'ha buscat específicament la veu dels professionals que els acompanyen i la de les mares i els pares per entendre les seves expectatives i raons en prendre segons quines decisions que afecten la vida quotidiana dels infants i joves, com ara l'àmbit on poden moure's i jugar lliurement o l'elecció del lloc de residència. Tot i això, continua sent del tot necessari incorporar la mirada i les consideracions dels infants i joves a tots aquells aspectes de la vida que els concerneixen, com ara els espais públics, les

escoles i el seu sistema educatiu; i valorar quina és la millor manera d'apropar-se a la seva visió i abordar les dificultats existents perquè se'ls tingui en compte d'una manera fefaent.

En els articles sovint s'utilitza una gamma de tècniques qualitatives en diferents combinacions entre les quals cal destacar les aportacions que utilitzen mètodes mòbils i visuals que cerquen una investigació més interactiva i dinàmica. Se citen, per exemple, entrevistes informals i en profunditat, grups de discussió, qüestionaris, històries de vida, diaris, dibuixos, fotografies, treballs artístics, cartografia, passeigs, etc. Alguns articles incorporen dibuixos o fotografies del treball de camp però en cap no s'inclou cartografia que localitzi l'àrea geogràfica d'estudi.

Finalment, cal ressaltar que aquesta obra pot ser molt útil per a acadèmics i professionals que treballin en el món de la infància. Els textos suggereixen idees sobre possibles recerques que es poden prendre en consideració dins el context català, on la recerca sobre aquest tema encara té molt de camp per recórrer.

Montse Luque Garrofé

Universitat Autònoma de Barcelona

Departament de Geografia

montserrat.luque@uab.cat

<http://dx.doi.org/10.5565/rev/dag.204>

